

**Valintakokeen ja opintomenestyksen vertailu
Satakunnan ammattikorkeakoulun
fysioterapiakoulutuksessa**

Mari Törne

Ammatillisen opettajankoulutuksen
kehittämishanke
Lokakuu 2012
Ammatillinen opettajakorkeakoulu
Tampereen ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Törne Mari

Valintakokeen ja opintomenestyksen vertailu Satakunnan ammattikorkeakoulun fysioterapiakoulutuksessa

Opettajankoulutuksen kehittämishanke 18 sivua
Lokakuu 2012

Työelämässä tapahtuvat muutokset asettavat ammattikorkeakoulut pohtimaan entistä tarkemmin opiskelijavalintaprosessiaan. Työntekijöiden vastuut lisääntyvät ja heiltä odotetaan entistä laajempaa asiantuntijuutta. Ammattikorkeakoulun tulisi valintakokeilla pystyä seulomaan hakijoiden joukosta ne henkilöt, joilla olisi sekä fyysiset, psyykkiset että sosiaaliset valmiudet sitoutua koulutukseen ja suorittaa se keskeytymättä.

Tämän kehittämishankkeen tarkoituksena oli tutkia, ovatko valintakoepistemäärä ja ensimmäisen vuoden opintomenestys vertailtavissa keskenään. Aineistona olivat vuonna 2011 Satakunnan ammattikorkeakouluun hyväksytyt henkilöt. Aineiston koko oli 40 henkilöä.

Valintakokeen pistemäärä sisälsi kirjallisesta kokeesta, liikunnallisesta tilanteesta sekä haastattelusta saadut pisteet. Kokonaispistemäärästä jätettiin pois aikaisemman opintomenestyksen ja ensimmäisen hakutoiveen pisteet. Ensimmäisen vuoden opintomenestykseen otettiin mukaan kaikki ensimmäisenä vuonna numeerisesti arvioidut kurssit, joiden arvosanasta laskettiin keskiarvo. Vertailun suorittamiseksi valintakokeen pisteet luokiteltiin asteikolla 1-5, kuten opinnoista saadut arvosanat luokitellaan.

Kaikista hakijoista 27,5%:lla (11) valintakoepistemäärä vastasi suunnilleen ensimmäisen vuoden koulumenestystä. Kaikkiaan 72,5% (29) kohdalla hakijoista valintakokeiden pistemäärä ei vastannut ensimmäisen vuoden koulumenestystä. Näistä hakijoista ensimmäisen vuoden koulumenestys oli parempi 7,5%:lla (3) kuin valintakokeiden menestys kun taas 65 %:lla (26) ensimmäisen vuoden koulumenestys oli huonompi kuin valintakoemenestys.

Tämän kehittämishankkeen johtopäätöksenä on, ettei valintakoemenestys automaattisesti merkitse hyvää opintomenestystä ensimmäisenä opiskeluvuonna. Tässä kehittämishankkeessa on aiheeseen otettu erittäin kapea näkökulma ja se vaatii laajempia lisätutkimuksia.

Asiasanat: valintakoe, opintomenestys

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	4
2	OPISKELIJAVALINNAT AMMATTIKORKEAKOULUISSA.....	6
2.1	Opiskelijavalinnat Satakunnan ammattikorkeakoulun fysioterapian koulutusohjelmissa	6
2.1.1	Fysioterapian koulutusohjelma.....	7
2.1.2	Degree Programme in Physiotherapy	8
3	VALINTAKOKEIDEN JA OPINTOMENESTYKSEN VERTAILU AIEMMISSÄ TUTKIMUKSISSA	9
4	AINEISTO JA MENETELMÄT	12
5	TULOKSET	14
6	POHDINTA.....	15
	LÄHTEET.....	18

1 JOHDANTO

Yhteiskunnassa tapahtuu jatkuvasti muutoksia, jotka vaikuttavat työelämään. Tulee uusia ja suurempia vaatimuksia, joihin työntekijöiden on kyettävä vastaamaan. Työelämä muuttuu enemmän kansainväliseksi, työntekijöiden vastuut lisääntyvät ja selkeät tehtävärajat hämärtyvät. Tarvitaan eri alojen ammattilaisia, jotka osaavat yhdistää osaamisensa ja tarvittaessa toimimaan myös toisella osaamisalueella (Suomen fysioterapeutit 2011,20-21). Tämä asettaa myös koulutuksen vaatimaan asemaan. Koulutuksen pitäisi kyetä näkemään muutokset työelämässä ja pyrkiä vastaamaan näihin haasteisiin. Ammattikorkeakoulun tehtävänä on kouluttaa asiantuntijoita erilaisiin työelämän tehtäviin. Etenkin sosiaali- ja terveysalalla työskenteleminen edellyttää kohtalaista tai hyvää fyysistä kuntoa ja hyvää henkistä tasapainoa. Ongelmat näillä alueilla saattavat muuttua terveydelliseksi ongelmaksi myöhemmin ja heikentää työkykyä.

Valintakokeiden tavoite on seuloa hakijoiden joukosta ne henkilöt, joilla on motivaatio, sosiaaliset, fyysiset ja psyykkiset valmiudet sekä tahto opiskella kyseiseen ammattiin. Lisäksi valintakokeen aikana pyritään selvittämään hakijan persoonallisia ominaisuuksia ja ammattiin soveltuvuutta. Koska yhteiskunta ja sen asettamat vaatimukset muuttuvat, on myös valintakokeiden sisältöä kehitettävä. Huonoimmillaan valintakoe mittaa vain mekaanisesti hakijoiden ominaisuuksia. Parhaimmillaan se taas kertoo hakijoiden soveltuvuudesta alalle sekä motivaatiosta opiskella kyseiseen ammattiin (Mannonen 2008, 1). Onnistunut opiskelijavalinta tarkoittaa sitä, että koulutusohjelmassa on motivoituneita ja sitoutuneita opiskelijoita, jotka suorittavat opintonsa loppuun (Salén-Haapala 2006, 10).

Tässä kehittämishankkeessa on tarkoitus vertailla Satakunnan ammattikorkeakoulun (SAMK) fysioterapian koulutusohjelmaan vuonna 2011 valittujen opiskelijoiden valintakoemenestystä ensimmäisen vuoden opintomenestykseen. Tutkimuskysymys on, voidaanko valintakokeiden pistemäärän avulla ennustaa opiskelijoiden menestystä ensimmäisen vuoden opinnoissa? Kehittämishankkeen tarkoituksena on myös kehittää SAMKin fysioterapian koulutusohjelman opiskelijavalintamenettelyjä.

Satakunnan ammattikorkeakoulun fysioterapian koulutusohjelman valintakokeissa arvioidaan oppimisvalmiuksia, motivaatiota ja motorisia taitoja. Kehittämistehtävän aihe nousi keskusteluista kollegoiden kanssa valintakokeiden luotettavuudesta ja kyvystä seuloa hakijoista sellaiset henkilöt, joilla on valmiudet opiskella koulutusohjelmassamme. tavoitteena on myös pyrkiä minimoimaan opintonsa kesken jättävät opiskelijat. Lähes joka vuosi valintakokeiden lähestyessä keskustelemme paljon valintakokeiden sisällön uudistamisesta ja pyrimme kehittämään protokollaa mahdollisimman erottelevaksi. Aiemmin ei tällaiseen vertailuun ole ollut mahdollisuutta, mutta toivottavasti tämä kehittämishanke osoittaa tarpeen jatkoselvittelylle.

Tässä kehittämishankkeessa vertailen yleisesti opiskelijoiden valintakokeista saamaa pistemäärää ensimmäisen vuoden numeerisesti arvioitujen kurssien keskiarvoiseen arvosanaan. Opintomenestystä voidaan mitata numeerisilla arvosanoilla, sanallisella arvostelulla, opintopisteiden määrällä tai jopa opiskelijan saavuttamina konkreettisina oppimistuloksina (Mannonen 2008, 12).

Kehittämishanke on laajuudeltaan 10 opintopistettä eikä siinä edellytetä aineiston tieteellistä analysointia. Siksi vertailen tuloksia vain keskiarvotasolla.

Kehittämishankkeessa tulen kuvaamaan myös valintakokeiden sisällön. Kehittämishankkeen sisältö tulee koostumaan myös mm. aikaisemmista aiheeseen liittyvistä tutkimuksista. Kehittämishankkeen lopussa on pohdintaa aineistojen vertailusta.

2 OPISKELIJAVALINNAT AMMATTIKORKEAKOULUISSA

Opiskelijavalinta on prosessi, jossa tiettyjen kriteerien perusteella valitaan ennakoon määritelty lukumäärä opiskelijoita koulutukseen. Sen päätavoitteena on saada koulutukseen mahdollisimman soveltuvia sekä motivoituneita opiskelijoita (Mannonen 2008, 3). Ammattikorkeakouluun haetaan valtakunnallisessa yhteishaussa, jotka ovat keväisin ja syksyisin. Kaikkiin koulutusohjelmiin ei kuitenkaan ole hakua kahta kertaa vuodessa, vaan useimmissa se on vain keväisin.

Hakija voi hakea samalla hakulomakkeella useampaan eri koulutusohjelmaan, mutta voi ottaa vastaan vain yhden opiskelupaikan. Ammattikorkeakoulu saa itse koulutusohjelmakohtaisesti määrittellä omat valintakriteerinsä ja suorittaa itse opiskelijavalinnat (Mannonen 2008, 4, 2009/564). Hakijalla on mahdollisuus hakea kirjallisesti oikaisua, jos ei ole tyytyväinen ammattikorkeakoulun valintaan (2009/564).

2.1 Opiskelijavalinnat Satakunnan ammattikorkeakoulun fysioterapian koulutusohjelmissa

Satakunnan ammattikorkeakoulussa on kaksi fysioterapian koulutusohjelmaa; fysioterapian koulutusohjelma sekä Degree Programme in Physiotherapy, jossa kaikki opetus tapahtuu englannin kielellä. Vaikka koulutusohjelmat tähtäävätkin samaan tutkintoon, niiden valintakokeet ovat eri aikaan ja sisällöltään hieman erilaiset. Englanninkielisen koulutusohjelman valintakokeissa selvitetään motivaation, sosiaalisten taitojen ja liikunnallisten valmiuksien lisäksi hakijan englanninkielen taitoa. Molempien koulutusohjelmien kohdalla valintakokeen maksimi pistemäärä on 100 pistettä ja opiskelijat saavat valintakoepisteitä varsinaisen valintakokeen lisäksi myös aikaisemmasta opintomenestyksestä 30 pistettä sekä siitä, jos kyseinen koulutusohjelma on ollut ensimmäisenä hakutoiveena 5 pistettä.

Valintakokeen tuloksista ilmoitetaan hakijalle noin kuukauden kuluttua valintakokeesta. Jos hakija ei tule valituksi koulutusohjelmaan, on hänellä mahdollisuus tiedustella valintakoepistemääriä tiettyinä ennalta määriteltynä ajankohtana. Hakijoita kannustetaan tähän, sillä se auttaa hakijaa orientoitumaan seuraavaan hakukertaan. (SAMK, valintakoeinfo 2012.)

2.1.1 Fysioterapian koulutusohjelma

Suomenkielinen fysioterapian koulutusohjelma on ollut Porissa jo vuosikymmeniä. Vuonna 1992 Porin terveydenhuolto-oppilaitos muuttui ensin väliaikaiseksi ammattikorkeakouluksi ja vuonna 2006 virallisesti Satakunnan ammattikorkeakouluksi. Aloituspaiikkoja on vuosittain 20 ja tutkintonimike on fysioterapeutti (AMK). Valintakokeeseen kutsutaan aloituspaikkoihin nähden viisinkertainen määrä hakijoita eli noin 100 hakijaa ja se on yksipäiväinen. Valintakokeeseen valmistava tehtävä tuodaan mukana kokeeseen. Valintakokeen kaikista osioista on saatava hyväksytty tulos eli jokainen pääsykoeosio on suoritettava hyväksytysti tullakseen valituksi koulutusohjelmaan opiskelijaksi.

Valintakoe koostuu kirjallisesta osiosta, jota varten hakijat ovat tutustuneet ennalta määriteltyn materiaaliin. Kirjallisen osion tarkoituksena on selvittää hakijan opiskeluvalmiuksia, kognitiivista kyvykkyyttä ja tiedon prosessointia. Kirjallisesta osuudesta voi saada enintään 20 pistettä. Valintakokeeseen kuuluu myös haastattelu, jossa jaetaan pisteitä seuraavasti: hakijan motivaatiosta enintään 20 pistettä ja sosiaalisista valmiuksista 5 pistettä. Haastattelut pyrkivät selvittämään hakijan persoonallisuutta, motivaatiota sekä oppimis- ja sosiaalisia valmiuksia. Fysioterapian koulutusohjelman opettajat haastattelevat hakijat. (Salén-Haapala 2006, 15-17: valintakokeet).

Jokainen osallistuja osallistuu myös liikuntakokeeseen, jossa arvioidaan opiskelijan liikunnallisia ja motorisia valmiuksia, kuten koordinaatiota, rytmiä ja kehon hallintaa sekä sosiaalisia taitoja. Liikuntakokeen maksimipistemäärä on 20 pistettä, joka jakaantuu siten, että motivaatiosta saa enintään 10 pistettä ja sosiaalisista valmiuksista enintään 10 pistettä. (Salén-Haapala 2006, 15-17: valintakokeet).

2.1.2 Degree Programme in Physiotherapy

Degree Programme in Physiotherapy on alkanut SAMKissa vuonna 1994. Aluksi opiskelijoiden valinta suoritettiin vain joka toinen vuosi, mutta vuodesta 1998 lähtien opiskelijavalintoja on suoritettu vähintään kerran vuodessa. Tutkin-
tonimike on bachelor in Physiotherapy.

Hakiessaan englanninkieliseen koulutusohjelmaan hakijan on täytettävä hakukelpoisuuskriteerit , kuten riittävä aiempi koulutustausta sekä ei EU-kansalaisilla todistus riittävästä englanninkielen taidosta. Valintakokeeseen kutsutaan kaikki hakukelpoiset hakijat ja se on yksipäiväinen. Aloituspaiikkoja on myös 20.

Valintakokeen maksimi pistemäärä on 100 pistettä ja se jakautuu seuraavasti: kirjallinen koe 20 pistettä, liikunnallinen ryhmätilanne 25 pistettä ja opettajien haastattelu 25 pistettä. Opiskelijan on suoritettava jokainen valintakokeen osio hyväksytyksi tullakseen valituksi opiskelijaksi.

Valintakokeessa opiskelijoilla on englannin kielen kirjallinen testi, joka arvostellaan hyväksyty/hylätty periaatteella. Sen tarkistaa SAMKin oma englanninkielen lehtori. Kirjallinen testi perustuu aiemmin määriteltyyn materiaaliin, johon hakijalla on ollut mahdollisuus tutustua ennen valintakoetta. Jos kirjallisesta osuudesta saa englanninkielen vuoksi hylätyn, ei hakija voi tulla valituksi.

Haastattelut suorittaa fysioterapian englanninkielisen koulutusohjelman opettajat ja se pidetään englanniksi. Haastattelu pohjautuu hakijan valintakokeeseen tuomaan esitietolomakkeeseen, jossa hän on kertonut itsestään.(SAMK, the admission criteria 2013)

3 VALINTAKOKEIDEN JA OPINTOMENESTYKSEN VERTAILU AIEMMISSÄ TUTKIMUKSISSA

Valintakokeiden ja opintomenestyksen vertailusta on tehty tutkimuksia, mutta näkökulmat vaihtelevat melkoisesti (Mannonen 2008, 15). Mannonen (2008) mainitsee Pro gradu-työssään aikaisempia tutkimuksia, joiden mukaan valintakokeet ennustavat opintomenestystä jonkin verran, mutta ei kuitenkaan merkittävästi. Aikaisemmissa tutkimuksissa vertailut on tehty suhteellisen vanhoista tutkimuksista ja selvityksistä. Yhteiskunta, valintamenetelmät sekä hakijat ovat muuttuneet ja tästä syystä aiheen uudelleen tutkiminen olisi paikallaan.

Turun ammattikorkeakoulussa on tehty lähes tätä kehittämishanketta vastaavaa aiheesta Pro Gradu-työ. Tässä tutkimuksessa on ollut mukana 90 opiskelijaa, joista 79 oli naisia ja 11 miehiä. Vertailussa käytettiin valintakokeiden pistemääriä sekä tutkimukseen mukaan otettujen opiskelijoiden tiettyyn ajanjaksoon mennessä suoritettavat opinnot, jotka jaettiin sisällöllisesti samankaltaisiin kokonaisuuksiin. Aineistojen välisiä yhteyksiä tutkittiin korrelaation ja lineaarisen regressioanalyysin avulla. Niiden perusteella valintakoemenestyksen ja opintomenestyksen välillä ei ollut juurikaan yhteyttä. Tässä tutkimuksessa valintakoe oli jaettu opintojen lailla osioihin. Näistä valintakokeen osioista teoreettisia valmiuksia testaava kirjallinen osio ennusti parhaiten opintomenestystä, mutta muuten yhteys oli heikko. (Mannonen 2008, 24.)

Salén-haapalan (2006) Tampereen yliopiston sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitokselle tehdyn Pro Gradu-työn aiheena oli SAMKin sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijavalinnan toimivuus hakijan näkökulmasta ja se oli osa SAMKin opiskelijavalinnan kehittämisprojektia. Lisäksi tutkimus pyrki selvittämään, millaisia henkilöitä valikoituu sosiaali- ja terveystieteille. Tutkija oli asettanut tutkimuksen hypoteesiksi sen, että sellaiset hakijat tulevat valituiksi, jotka ovat sitoutuneita tuleviin opintoihinsa ja kokevat valintakokeen validina. Tutkimuksessa olivat mukana vuonna 2005 hakuprosessiin osallistuneet: osa valintakokeisiin osallistuneista henkilöistä (n=212) ja osa valituksi tulleista henkilöistä (n=92). Tämän kehittämishankkeen kannalta kiinnostavimpia olivat tämän tutkimuksen tulokset valintakokeen ja opiskelijavalinnan toimivuudesta.

Haastattelu osana valintakoetta koettiin hakijoiden mukaan hyvänä, jossa hakija huomattiin persoonana. Ryhmätilanne oli joidenkin hakijoiden mielestä outo ja jopa nöyryyttävä, mutta yleisesti se koettiin miellyttävänä ja tärkeänä osana valintakoetta. Molemmat, sekä haastattelu että liikunnallinen ryhmätilanne oli joidenkin hakijoiden mielestä kiusallinen, liikuntatilanteen osiot jopa nöyryyttäviä. Psykologisten testin puuttuminen oli yllättänyt osan hakijoista. (Salén-Haapala 2006,88.)

Kun hakijoilta kysyttiin valintakokeen eri osioiden tarpeellisuutta ja luotettavuutta, puolet vastaajista piti opettajien haastattelua tärkeänä. Haastattelu koettiin tärkeämpänä kuin kirjallinen ennalta määriteltyn aineistoon perustuva koe ja liikuntatilanne. Kirjallinen koe ja liikuntatilanne koettiin kuitenkin yhtä tarpeelliseksi ja luotettavaksi kuin psykologiset testit ja psykologin haastattelu. Kaikkein tarpeettomimpana hakijat pitivät valintakoekirjojen tenttimistä ja aiemman työkokemuksen kartoittamista. Tämän tutkimuksen mukaan SAMKin opiskelijavalinta oli siihen osallistuneiden mukaan toimiva ja tutkimuksen tulokset tukivat pääosin hypoteesia. (Salén-Haapala 2006,88.)

Laes (2005) tutki väitöskirjassaan opettajankoulutuslaitoksen opiskelijavalintoja monesta eri näkökulmasta. Tutkimuksessa selvitettiin mm. hakijoiden persoonallisuuspiirteitä ja niissä ilmeneviä eroja. Lisäksi tutkittiin hakijoiden haastattelupistemäärien ja persoonallisuuspiirteiden välisiä yhteyksiä sekä haastattelun ja psykometrisen mittauksen soveltuvuutta haastattelun arviointimenetelmänä. Psykometrinen menetelmä pyrkii mittaamaan osallistujien persoonallisuutta mahdollisimman yhdenmukaisella tavalla ja sitä haluttiin käyttää lisäämään haastattelun luotettavuutta ja arviointikykyä. Persoonallisuuspiirteiden selvittämiseen käytettiin suomalaista PRF-testiä. Hakijoiden motivaatiota ei tarkasteltu ollenkaan vaan keskityttiin persoonallisuuspiirteisiin. Tutkimuksella pyrittiin hakemaan vastauksia kysymyksiin ”millaiset henkilöt ovat kiinnostuneita opettajan ammatista?” ja ”millaiset henkilöt tulevat valituksi opettajankoulutukseen?”. Aineisto koostui vuonna 1999 Rauman opettajankoulutuslaitoksen lastentarhanopettajien ja luokanopettajien koulutukseen pyrkineistä naisista ja miehistä. Aineiston koko oli 385 henkilöä. Pääsykokeiden yhtenä osuutena oli haastatteluo-sio. (Laes 2005, 145-165.)

Luokanopettajaksi pyrkineillä henkilöillä vallitsevaksi persoonallisuuspiirteeksi muodostuivat vahvana johtamisen ja esilläolon halu sekä impulsiivisuus, kun taas lastentarhanopettajaksi pyrkivillä ominaispiirteenä oli sosiaalisen liittymisen halu. Molemmilla, sekä lastentarhanopettajaksi ja luokanopettajaksi pyrkivillä yhteisinä ominaisuuksina oli empaattisuus ja sympaattisuus, sekä tukemisen halu, mutta myös tukeutumisen tarve.

Sama tutkimusjoukko oli täyttänyt myös Goughin ja Heilbrunin (1983) ACL-adjektiivitestin. Testissä henkilö valitsee listasta parhaiten itseään kuvaavat adjektiivit. Kun vertailtiin koulutukseen valittujen henkilöiden vastauksia, lastentarhanopettajaksi opiskelevat kuvasivat itseään sanoilla avulias, tunteellinen, ystävällinen, hyväntahtoinen, luotettava ja hellä. Luokanopettajaksi opiskelevat henkilöt valitsivat itseään kuvaaviksi sanoiksi selväjärkinen, terve ja aktiivinen. Toiset näistä ominaisuuksista, kuten vahva halua olla esillä ja johtamisen halu, tulevat helposti esiin myös haastattelussa. Korkea järjestyksen tarve taas katsottiin opiskelijavalintojen kannalta epäsuotuisaksi piirteeksi, joka ei tule esiin haastattelussa niin helposti. (Laes 2005,155-177.)

Suurin osa niistä piirteistä, jotka vaikuttivat henkilöiden valintaan, ilmenivät psykologisen testin perusteella eivätkä nousseet ilmi haastatteliijoilta. Tässä tutkimuksessa valintakokeen haastattelun suorittivat kaksi haastattelijaa ja sen tukena käytettiin psykometristä menetelmää persoonallisuuspiirteitä kuvaamaan. Haastattelun aikana ilmenevä esiintymis- ja johtamishalu luo haastattelijalle positiivisen kuvan hakijasta, kun taas impulsiivisuus saatetaan haastattelussa tulkita huonoksi stressin sietokyvyksi. Tämä tutkimus ei suoraan anna vastausta siihen, onko haastattelu luotettava menetelmä opiskelijavalinnoissa, mutta antaa mielenkiintoisen ja syvällisen näkökulman niiden sisältöön. Psykologisen testin käyttö haastattelun lisäksi saattaisi selventää monia haastattelun aikana tehtyjä johtopäätöksiä. Toisaalta testi mittaa vain tiettyjä ominaisuuksia, kun taas haastattelun aikana haastattelijalla saattaa arvioida myös muita persoonallisuuspiirteitä. (Laes 2005,155-177.)

4 AINEISTO JA MENETELMÄT

Aineisto koostui SAMKin fysioterapian koulutusohjelmassa vuonna 2011 aloittaneista opiskelijoista. Opiskelijaryhmiä mukaan valikoitiin kaksi, joissa opiskelijoita on yhteensä 46. Aineistoksi valittiin vasta vuoden opiskelleet ryhmät. Kuusi hakijaa jätettiin analyysin ulkopuolelle, koska heistä ei ollut saatavilla valintakoetuloksia. Aineiston lopullinen koko oli siis 40 hakijaa. Mukaan otetuista hakijoista 13 oli miehiä ja 27 naisia.

SAMKin kehittämisjohtaja myönsi kehittämishankkeelle tutkimusluvan syyskuussa 2012. Menetelmänä käytettiin ensimmäisen vuoden opintojen numeeristen arvosanojen keskiarvojen vertailua valintakokeiden pistemäärään. Opinnot arvioidaan SAMKissa numeerisesti asteikolla 1-5, jossa 1 on tyydyttävä ja 5 on erinomainen. Valintakoepistemäärät saatiin molempien koulutusohjelmien koulutusohjelmavastaavilta ja opintojen arvosanat saatiin opintotoimiston kautta opintorekisteristä. Numeerinen arvosana oli toisella ryhmällä vähintään viidestä ja enintään 14 kurssista ja toisella vähintään yhdeksästä ja enintään 14 kurssista. Valintakokeiden pistemäärä koostuu kirjallisesta osiosta, haastattelusta sekä liikuntatestistä saaduista pisteistä. Siihen ei ole otettu mukaan ensisijaisesta hakutoiveesta tai aiemmasta opintomenestyksestä tulleita pisteitä. Valintakokeiden pistemäärä (maksimipistemäärä 100 pistettä) on luokiteltu asteikolla 1-5 opintojen arvosanojen mukaan seuraavasti:

Suomenkielinen koulutusohjelma:

Luokittelu	Pistemäärä	Sanallinen luokittelu
5	52-65	Kiitettävä
4	39-52	Hyvä
3	26-39	Hyvä
2	13-26	Tyydyttävä
1	1- 13	Tyydyttävä

Englanninkielinen koulutusohjelma:

Luokittelu	Pistemäärä	Sanallinen luokittelu
5	56-70	Kiitettävä
4	42-56	Hyvä
3	28-42	Hyvä
2	14-28	Tyydyttävä
1	1-14	Tyydyttävä

5 TULOKSET

Kaikista 40 osallistujasta 27,5%:lla (11) valintakoepistemäärä vastasi suunnitteen ensimmäisen vuoden koulumenestystä. Kaikkiaan 72,5% (29) kohdalla hakijoista valintakokeiden pistemäärä ei vastannut ensimmäisen vuoden koulumenestystä. Näistä hakijoista ensimmäisen vuoden koulumenestys oli parempi 7,5%:lla (3) kuin valintakokeiden menestys kun taas 65 %:lla (26) ensimmäisen vuoden koulumenestys oli huonompi kuin valintakoemenestys.

Tämän selvityksen perusteella valintakokeen pistemäärä ei vastaa ensimmäisen vuoden opintomenestystä, eikä sen perusteella voida näin ollen ennustaa opiskelija menestymistä opinnoissaan.

6 POHDINTA

Tämän selvityksen perusteella valintakokeen pistemäärä ei ole vastaa ensimmäisen vuoden opintomenestystä eikä näin ollen ole vertailukelpoinen. Kehittämishankkeen aihe oli kuitenkin erittäin kapea ja mukana on monta muuttujaa, jotka tulisi jatkossa huomioida tuloksen luotettavuuden lisäämiseksi. Kehittämishankkeen tulos ei ole yleistettävissä muihin opiskelijaryhmiin. Kehittämishanke toi kuitenkin ilmi aikaisempien tutkimusten perusteella mielenkiintoisia seikkoja opiskelijavalintamenetelmien kehittämiseksi.

Aikaisemmissa tutkimuksissa on todettu, että ensimmäinen hakutoive sekä aiempi opintomenestys ennustavat opintoihin sitoutumista sekä opintomenestystä. Ammattikorkeakoulujen valintakokeissa pyritään seulomaan hakijoiden joukosta ne henkilöt, joilla on työelämään ja erityisesti kyseiseen ammattiin soveltuvat sosiaaliset taidot ja persoonallisuuspiirteet. Tällöin opintomenestyksellä ei juuri ole tekemistä alalle soveltuvuuden kanssa (Salén-Haapala, 2006, 10). Aiempi opintomenestys kuitenkin mittaa hakijan opiskeluvalmiuksien ja siksi sen selvittäminen on tärkeä osa valintakokeita.

Tässä kehittämishankkeessa käsitellyissä valintakokeissa on kolme eri osiota: haastattelu, kirjallinen koe sekä liikuntatilanne. Haastattelut on koettu sekä organisaatioiden, että hakijoiden toimesta tärkeäksi osaksi opiskelijavalintaa (Salén-Haapala, 2006,94). Haastatteluissa pyritään selvittämään hakijan motivaatiota opiskella fysioterapeutin ammattiin esittämällä kysymys ”miksi haluat opiskella fysioterapeutin ammattiin?”. Tällaiset miksi-kysymykset ovat hyviä valintakokeissa, mutta valintakokeen kehittämiseksi tarvitaan myös muita kysymyksiä osoittamaan motivaatiota, kuten esimerkiksi se, miten hakija aikoo rakentaa oman ammatti-minänsä (Laes 2005, 17). Hakijan sitoutumisesta kertoo myös se, jos hakijalla on realistiset tiedot kyseisestä alasta (Salén-Haapala 2006,94).

Valintakokeessa tulisi kartoittaa myös hakijoiden persoonallisuuden ominaisuuksia (Laes 2005, 17). Valintakokeessa tehty haastattelu antaa vain pintapuolisen kuvan henkilöstä ja monet pystyvät selvittämään tämän lyhytkestoisen tilanteen hyvin ilman vaikeuksia. Opintojen alkaessa vastaan tulee kuitenkin

joskus ongelmia, jotka nykypäivänä saattavat olla hyvinkin moninaisia. Haastattelutilanteeseen käytettävä aika on erittäin lyhyt eikä siinä ehdi tekemään syväisiä johtopäätöksiä hakijasta vaan haastattelijan on luotettava intuition. Intuition käytön valintatilanteessa on kuitenkin katsottu olevan hyväksyttävää. Jo kahden sekunnin kuluessa henkilöstä pystytään muodostamaan mielikuva seuraavien ominaisuuksien suhteen: eloisuus, ulospäin suuntautuneisuus, miellyttävyys sekä vaikutusvaltaisuus. Tässä ajassa haastattelija pystyy tekemään päätöksen siitä, pitääkö hän henkilöstä vai ei ja tällaista päätöstä pidetään melko kestäväenä. (Laes 2005, 91.)

Haastattelua kuvataan vuorovaikutustilanteena, jonka aikana molemmat osapuolet arvioivat toisiaan. Haastattelun alkaessa haastateltava luo ensimmäisen mielikuvansa haastateltavasta melko nopeasti, mikä saattaa vaikuttaa luotettavuuteen. Haastattelija saattaa myös yli- tai aliarvioida omat kykynsä arvioida ihmisiä. Ennakkoon huolellisesti valmisteltu haastattelu on osoittautunut luotettavammaksi kuin vapaamuotoinen ja suunnittelematon haastattelu. (Laes 2005, 100-101).

Toisaalta valintakokeessa on kyse henkilön soveltuvuudesta alalle, joka eroaa yksilön psykologisesta arvioinnista. Soveltuvuuteen vaikuttavat monet eri tekijät, ei vain persoonallisuuspiirteet. (Salén-Haapala 2006, 10.) Miten sitten valintakoe seuloo hakijoiden joukosta ne henkilöt, joilla on riittävä motivaatio sekä opiskelunvalmiudet opiskella tulevaisuudelle? Toisaalta jos valintakoe menettelyt eivät ole ajantasaiset ja luotettavat, voi valinnan ulkopuolelle jäädä henkilö, jolla olisi kaikki ammattiin vaadittavat ominaisuudet ja riittävät opiskelunvalmiudet (Mannonen 2008, 10).

Laeksen (2005) väitöskirjan mukaan haastattelun lisäksi tarvitaan jotakin muuta sitä tukemaan. Olisiko esimerkiksi psykologin toteuttamasta haastattelusta tai psykologisista testeistä hyötyä? Rauman lastentarhanopettajakoulutuksen valintakokeissa käytettiin 1900-luvulla valintakokeissa ulkopuolisten ammatinvalinnanohjauksen psykologeja selvittämään hakijoiden persoonallisia ominaisuuksia. Kävi kuitenkin ilmi, että opiskelijat valittiin paitsi psykologisten testien tulosten perusteella, myös kirjallisen kokeen ja opettajien haastatteluiden perusteella. Psykologien arviot hakijoista erosivat useissa tapauksissa haastattelijoiden

tekemistä analyysistä. Seurannassa kävi kuitenkin ilmi, että psykologien arvioinnit ennustivat valmistumista määräajassa paremmin kuin haastattelijoiden arvioinnit. (Laes 2005, 18.) Tämä puoltaa psykologisten testien käyttöä valintakokeissa.

Kirjallisen osion tarkoituksena on selvittää hakijan opiskeluvalmiuksia. Kirjallisen kokeen tarkastavalle henkilölle syntyy myös tietynlainen mielikuva hakijan persoonallisuudesta. Kirjallinen osio mittaa myös motivaatiota, sillä siitä on nähtävissä onko hakija tosissaan pyrkimässä alalle. Jos hakija on tosissaan, hän on tutustunut ennakkoon ilmoitettuun materiaaliin ja osaa näin vastata kirjallisen kokeen kysymyksiin.

Valintakokeiden on sanottu liittyvän opintojen keskeyttämiseen. Jos opiskelija keskeyttää opintonsa, voidaan katsoa valintakoemenettelyssä olevan puutteita (Mannonen 2008, 11). Toisaalta opiskelijoiden elämäntilanteet muuttuvat, mikä saattaa vaikuttaa opintomenestykseen tai jopa johtaa opintojen keskeyttämiseen. Opintomenestykseen vaikuttaa myös opiskelijan motivaatio ja suhtautuminen opintoihin, mitkä saattavat muuttua opintojen aikana (Mannonen 2008, 26).

Tässä kehittämishankkeessa aineisto rajattiin käsittelemään opintomenestystä vain opintojen alkuvaiheesta ja vain kahden ryhmän osalta. Tutkimusta olisi syytä laajentaa ottamalla mukaan kaikki ryhmät ja tarkastella opintomenestystä laajemmin kuin vain ensimmäisen opintovuoden osalta. Näkökulmaa voi syventää ja muuttaa lähes mihin suuntaan tahansa. Toisin sanoen, tämä kehittämishanke on tuonut esiin monta erilaista näkökulmaa, joita voitaisiin tutkia syvällisemmin. Kehittämishankkeen aikataulu on ollut erittäin tiukka ja siihen olisi pitänyt sisällyttää myös tilastollista analyysiä, jolloin tulokset olisivat voineet olla paremmin vertailtavissa sekä mahdollisesti yleistettävissä. Yleisesti ottaen tämä kehittämishanke on syventänyt kirjoittajan ajatusmaailmaa valintakokeiden suhteen. Kehittämishankkeen nostamista uusista tutkimusaiheista saadaan jo hie-man suuntaan siitä, mihin suuntaan valintakokeita SAMKin fysioterapian koulutusohjelmassa tulisi kehittää.

LÄHTEET

Ammattikorkeakoululaki 9.5.2003/351.

Laes T. 2005. Tulevaa opettajaa tunnistamassa-opettajaksi soveltuvuuden arvioinnista. Turun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Väitöskirja.

Mannonen P. 2008. Valintakoemenestyksen ja opintomenestyksen yhteys Turun ammattikorkeakoulun fysioterapian koulutusohjelmassa. Jyväskylän yliopisto. Terveystieteiden laitos. Pro Gradu-tutkielma.

Salén-Haapala S. 2006. Opiskelijavalinnan toimivuus. Sosiaali- ja terveysalalle valikoituminen. Raportit 3/2006. Pori: Satakunnan ammattikorkeakoulu.

SAMK. Valintakoeinfo 2012. Ppt-esitys. Ei painettu materiaali.

Suomen fysioterapeutit. Fysioterapeutti muuttuvassa maailmassa. 2011. Raportit.

The admission criteria 2013. Degree programmes conducted in English. Satakunnan ammattikorkeakoulu.

Valintakokeet. SAMKin internet-sivut hakijalle. Luettu 1.10.2012.

http://www.samk.fi/hakijat/amk-tutkinnot_nuoret/hakuohjeet/valintakokeet

